

ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ: "ΜΑΣ ΒΟΛΕΥΕΙ ΝΑ ΝΙΩΘΟΥΜΕ ΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΘΥΜΑΤΑ"

Πηγή: ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ Σελ.: 36-37

Ημερομηνία έκδοσης: 19-11-2019

Επιφάνεια: 1838.38 cm² Αρθρογράφος:

Κυκλοφορία: 3500

Θέματα: ΒΙΒΛΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Φιλελεύθερος | Arts & Life

Ο συγγραφέας μιλάει για το νέο βιβλίο του «Είμαι όσα έχω ξεχάσει», που περιέχει όλους τους εφιιάτες του Εμφυλίου και τονίζει: «Όσο και να προσπαθούμε πολλές φορές να της κρυφτούμε, η Ιστορία έρχεται και μας βρίσκει»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΚΙΑ

“Ο πατέρας είναι ο νόμος για τον γιο» παραδέχεται και ίσως γι' αυτό συγγραφικά αυτή του η εμμονή για τον πατέρα. Που κατέφυγε στα σύννεφα για να αντέξει το ότι τον δικό του πατέρα τον μετέφεραν νεκρό πάνω σε μια πορτα, σκοτωμένο από την ΟΗΛΑ. «Είναι στη βαθιά φύση του ανθρώπου να σκοτώνει. Το νοσταλγεί, του λείπει. Όλα τα άλλα είναι ανεδαφικοί ρομαντισμοί», παραδέχεται ο Ηλίας Μαγκλίνης και το τολμά. Εξάλλου, μετά τη γέννηση της κόρης του, ήταν μονόδρομος: «Όσο και να προσπαθούμε πολλές φορές να της κρυφτούμε, η Ιστορία έρχεται και μας βρίσκει» λέει στον «Φιλελεύθερο» μιλώντας για το καινούργιο βιβλίο του «Είμαι όσα έχω ξεχάσει», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από το Μεταίχμιο και κάνει λογοτεχνία ακριβοδίκαιη όλους τους εφιιάτες του Εμφυλίου. Κάνοντας τόπο τον χρόνο και τη «μνήμη της καταστροφής» «μνήμη της δημιουργίας». Για όλα μιλήσαμε. Ο Ηλίας Μαγκλίνης για να γράψει αυτό το βιβλίο ήταν και γενναίος και τολμηρός.

Το φοβηθήκατε το «Είμαι όσα έχω ξεχάσει», κύριε Μαγκλίνη; Τι είναι για σας ειδικά αυτό το βιβλίο;

Εννοείται ότι το φοβήθηκα. Το φοβόμουν για είκοσι συνεχή χρόνια. Θα μπορούσα να πω ακόμα μια φορά ότι είναι για μένα «το βιβλίο της ζωής μου», αλλά επειδή είμαι πενήντα και όχι εβδομήντα, και επειδή είναι μια βαρύγδουπη φράση τελικά, ας το αφήσουμε καλύτερα. Το βέβαιο είναι πως πρόκειται για το βιβλίο που πάντοτε ήθελα να γράψω. Τώρα έχω ξαλαφρώσει. Λίγο.

Μονάχα σε αυτήν εδώ την εποχή θα μπορούσε να είχε γραφτεί αυτό το βιβλίο;

Δεν ξέρω. Ηρθε το πλήρωμα του χρόνου κάπου μέσα μου και βγήκε, με πολύ κόπο είναι η αλήθεια, αλλά βγήκε. Αν μπορούσα να μιλήσω για «μια εποχή μονάχα», όπως το θέτετε, τότε θα έλεγα ναι, στην εποχή της πατριότητας. Η γέννηση της κόρης μου τέλη του 2015 το επανέφερε βίαια στην επιφάνεια, πιο βίαια από ποτέ, με έναν κατακλυσμό από αναμνήσεις και αισθήσεις από το παρελθόν. Είχα κάνει την έρευνα και το άφηνα να κθήται, με εξαίρεση ορισμένες σελίδες που φτάνουν πολύ πίσω, ως το 1999-2000.

Συνήθως το δίκιο είναι προς τα εκεί όπου έχει κυθεί το αίμα, πώς μπορούσε εσείς να κάνετε την υπέρβαση;

Δύσκολη ερώτηση. Το σίγουρο είναι πως δεν

ήθελα να δικαιώσω κανέναν. Δεν θέλω να γράφω βιβλία δικαιώνοντας κάποιον, πόσο δε μάλλον ένα μέλος της οικογένειάς μου. Είναι βαρετό, προβλέψιμο. Αυτός είναι και ένας από τους πολλούς λόγους που το έπινα και το άφηνα επί είκοσι χρόνια, έτσι άναρχα και αδόμητα: η φυσική μου ροπή ήταν προς τη δικαίωση του κυμένου αίματος, το καταλάβαινα αμέσως μετά και έκανα το ενδιαφέρον μου. Ηθελα να γράψω μια ιστορία, αυτή την ιστορία. Όχι να αποδώσω δικαιοσύνη. Όταν πήρα την απαραίτητη απόσταση και είδα όλο αυτό το υλικό σαν μυθοπλασία και τα συγγενικά πρόσωπα σαν χαρακτηριστές μυθιοτήματα, άρχισα να παίρνω μπροστά το γρανάζι.

Η Μικρασιατική εκστρατεία κι ο Εμφύλιος είναι οι μεγάλες πληγές της φυλής μας;

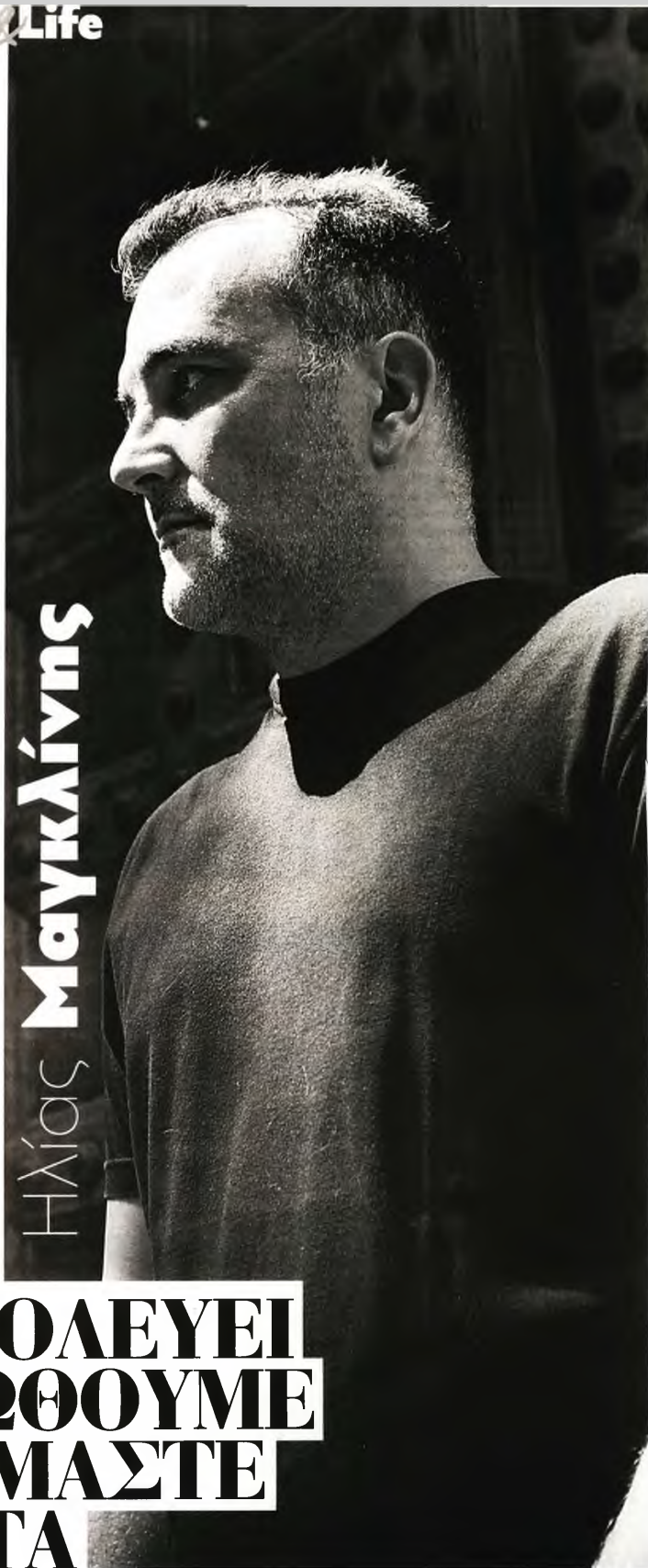
Αυτό, μόνο ένας ιστορικός μπορεί να το απαντήσει. Νομίζω όμως, έστω και ως μη ιστορικός, ότι, ναι, είναι δύο μεγάλες πληγές αυτές σε ό,τι αφορά τουλάχιστον την Ελλάδα του εικοστού αιώνα. Νομίζω ότι τώρα θα προστεθεί και η πληγή της κρίσης: έχει τραβίξει πολύ περισσότερο από πολέμους, κατοχές, εμφυλίου, δικτατορίες και, δυστυχώς, αφίνει πίσω της (αν δεχθούμε ότι τελειώσε κάπως) ένα έθνος στα γόνατα να σέρνεται.

Αναζητώντας τον παππού και την ιστορία του, μάθατε κάτι για σας;

Επιμέρους πράγματα: όταν ανακάλυψα ότι αγαπούσε το διάβασμα, ότι «λούφαρε» από τις αγροτικές εργασίες για να διαβάσει κάπου κρυμμένος, ταυτίστηκα. Συγκινηθήκα. Όταν επίσης ανακάλυψα ότι στον Σαγγάριο προήχθη επί ανδραγαθία στο πεδίο της μάχης του θαύματος, ξέροντας καλά ότι ποτέ δεν θα κατάφερα κάτι τέτοιο. Μέσα από τέτοιες ιστορίες δεν μαθαίνεις μόνον τι είσαι, αλλά και τι δεν είσαι. Όπως λέει και ο Λέοναρντ Κόεν σε ένα του τραγούδι, «Ποτέ δεν είπα ότι είμαι γενναίος».

«Ο άνθρωπος που βλίπεις σήμερα δεν είναι ποτέ ο ίδιος άνθρωπος που είδες χτες», αλλάζουμε εμείς ή είναι οι συνθήκες που μας αλλάζουν; Και ωστόσο, τι είναι αυτό σε κάθε άνθρωπο που παραμένει αναλλοίωτο;

Νομίζω η πρώτη εικόνα που είχες γι' αυτόν. Αυτή δεν αλλάζει ποτέ και το καταλαβαίνεις όταν η οκέο σου μαζί του χαλάσει. Ως προς τους δεσμούς αίματος, βέβαια, δεν θυμώμαστε ποτέ ήταν η πρώτη φορά που είδαμε τον πατέρα, τη μητέρα, τον αδελφό - ήταν πάντοτε εκεί. Αλλά, με τα χρόνια, κάτι πεθαίνει απ' όλους

“ΜΑΣ ΒΟΛΕΥΕΙ ΝΑ ΝΙΩΘΟΥΜΕ ΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΘΥΜΑΤΑ”

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΟΙ ΝΟΟΤΡΟΠΙΕΣ ΔΕΝ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΟΣΟ ΕΥΚΟΛΑ

Θα μπορούσαν τα πράγματα να ήταν αλλιώς; Τι λέτε σήμερα βλέποντάς τα εκ των υστέρων;

Εδώ περνάμε στην επικράτεια των παράλληλων συμπάντων, αν υπάρχουν (που μάλλον δεν υπάρχουν). Τι θα γινόταν αν... Θα παρα-

μας, κάτι φεύγει και χάνεται. Και ψάχνουμε όλοι μαζί να το βρούμε στον χώρο, ενώ έχει χαθεί στον χρόνο.

Τα άστρα για σας και οι αιθέρες για τον πατέρα σας ήταν η καρμάδα στο φως, ως πούμα ο θεός της ύπαρξης; Τι ζητάτε και βρίσκετε στ' άστρα;

Είχα από πολύ μικρός την πετριά. Όπως με την κλασική μουσική. Ένα μυστήριο πράγμα. Αλλά δεν ήμουν καλός στα φυσικομαθηματικά στο σχολείο. Οπότε δεν έγινα ποτέ ο αστροφυσικός που ονειρευόμουν - ή κοσμολόγος. Δεν ξέρω - ο ένας στρος ουρανό είναι η ζωντανή απόδειξη ότι η πραγματικότητα γύρω μας είναι οργανική, μυστηριώδης και σαγηνευτική. Ποτέ μου δεν ένιωσα μηδαμινός, μικρός και όλα αυτά τα τετριμμένα. Το αντίθετο, ένιωθα πάντοτε ότι αποτελώ τμήμα ενός απίστευτου κόσμου, τρομακτικού μέσα στο μεγαλείο του. Με πρεμεί όλο αυτό. Καταπραΐνει τις αγωνίες σαν τραγούδι. Με γυρνάει σε παιδικά καλοκαίρια, με γυρίζει στον αδελφό μου, που είναι δεινός ερασιτέχνης αστροφωτογράφος και αστρονόμος. Στον οποίο είναι και αφιερωμένο το βιβλίο.

«Οι μελετητές των αρχαίων ελληνικών τραγωδιών επιμένουν ότι δεν είμαστε ποτέ αποκλειστικά μόνο θύτες ούτε μόνο θύματα», είναι ωστόσο μια αλήθεια που δεν αντέκειται απ' όλους, είναι η μόνη αλήθεια που οδηγεί στην συμφιλίωση;

Μας βολεύει να νιώθουμε ότι είμαστε θύματα. Μας απαλλάσσει από την ευθύνη. Την παίρνει αυτός που «μας διέλυσε». Κανένας δεν διαλύει κανέναν όμως. Αφηνόμαστε σε κάποιους να διαλυθούμε, αλλά ο άλλος είναι απλώς καταλύτης όχι «φονιάς». Κανένας δεν νιώθει ποτέ θύτης, μόνο θύμα. Δεν γίνεται όμως έτσι δουλειά. Προσωπικά νιώθω και θύτης και θύμα, σχεδόν σε οτιδήποτε. Θύμα του εαυτού μου όμως, όχι των άλλων. Για συμφιλίωση δεν ξέρω. Σιγά σιγά, μεγαλώνοντας ειρηνεύεις, αλλά δεν ξέρω αν συμφιλιώνεσαι. Ξέρεις ότι κουβαλάς μέσα σου το τέλος σου ανά πάσα στιγμή. Πώς να συμφιλιωθείς με αυτό;

«Να κλείσει την Ιστορία έξω απ' το σπίτι τους», κ. Μαγκλίνη μπορεί κάποιος να κλείσει την Ιστορία έξω απ' το σπίτι του; - ειδικά σε εποχές με ταραγμένη Ιστορία;

Οχι φυσικά. Είναι αδύνατον. Όσο κι αν προσπαθούμε πολλές φορές να της κρυφτούμε, η Ιστορία έρχεται και μας βρίσκει. Ειδικά το 1943-44 ούτε στο βουνό δεν μπορούσες να κρυφτείς ως ερημίτης. Ήταν πεδία μάχης τα βουνά.

«Ο βενιζελικός Νίκος, λοιπόν, βρίσκεται σε αγαστή συνεργασία με τον κομμουνιστή Γιώργος», πότε και πώς άρρισαν τα πράγματα να στραβώσουν; Μεταξύ τους δεν στραβώσαν ποτέ. Στραβώσαν οι συνθήκες, οι συγκυρίες γύρω τους και αυτές τους κατάπιαν, τους χώρισαν. Ο ένας προσπάθησε ως το τέλος να σώσει τον άλλο. Χάθηκε αυτός, χάθηκε και ο άλλος. Δεν τους άφησαν να ζήσουν οι καταστάσεις.

Με εντυπωσίασαν πολύ αυτές οι συναντήσεις, πατέρα και γιου, μέσα και έξω στον χρόνο, οι παράλληλες διαδρομές στη ζωή. Είχατε εσείς προσωπικά κάποιες απ' αυτές δουλεύοντας αυτό το βιβλίο;

Με δεδομένο ότι ο πατέρας μου πέθανε το 2004, οι «συναντήσεις» αυτές συνέβαιναν μονάχα στο ενύπνιο, τις νύχτες. Μια φορά, ωστόσο, γράφοντας τις τελευταίες σελίδες μέσα σε ένα πρωτόγνωρο είδος πυρετού, ομολόγησα ότι με πήραν τα κλάματα. Αυτό, από μόνο του, ήταν μια συνάντηση - χωρίς εισαγωγικά.

«Όσο πιο βαθιά στο σύμπααν κοιτάζεις, τόσο πιο πίσω στον χρόνο ταξιδεύεις», έτσι γράφετε αυτό το βιβλίο; Κατ' αυτό τον τρόπο γράφετε;

Μου αρέσει να σκέφτομαι ότι το βιβλίο αυτό το έγραψα εν μέρει ως αρκαϊολόγος και εν μέρει ως αστρονόμος. Και οι δύο ιδιότητες ερευνούν το παρελθόν - όσο κι αν στην περίπτωση των αστρονόμων ο νους μας πάει στο μέλλον. Κάπου εκεί, παρελθόν, παρόν και μέλλον, μοιάζουν να συγχωνεύονται. Η γλώσσα το κάνει αυτό υπό ορισμένες συνθήκες. Θέλω να ταξιδέψω πίσω στον χρόνο για να δω λίγο πιο καθαρά τι έχω εμπρός μου.

Πόσο ευαγνώστο ή δυσανάγνωστο είναι τελικά το μυθιστόρημα της ζωής;

Όλοι μας, ο καθένας μας, γράφει κάθε μέρα μέσα του σε ένα προσωπικό ημερολόγιο ή τις νύχτες στα όνειρά του, το βιβλίο της ζωής του. Τα περισσότερα από αυτά δεν δημοσιεύονται ποτέ. Όμως είναι εκεί. Και γράφονται κάθε μέρα και κάθε νύχτα. Έχουμε αυτή την έμφυτη, απεγνωσμένη ανάγκη να δώσουμε οχήμα στη ζωή μας, κυρίως στις δυστυχίες μας, διότι έτσι αποκτούν ένα κάποιο νόημα. Έτσι, τις κάνουμε ιστορίες. Κάποιοι τις βγάζουμε και προς τα έξω. Όπως έχει πει ο νομπελίστας Πολωνός ποιητής Τσέσλαβ Μίλος: «Γεννιέται μέσα σε μια οικογένεια ένας συγγραφέας και αυτή η οικογένεια πάει χαμένη».

Μάθετε ποιος σκότωσε τον παππού σας; Τελιώνοντας αυτό εδώ το βιβλίο με την τεράστια έρευνα, τι μάθετε;

Το όνομά του, την ταυτότητά του δεν την έμαθα ποτέ. Όπως γράφω και στο βιβλίο, έπεσαν διάφορα ονόματα στο τραπέζι, αλλά δεν κατέληξα πουθενά. Αυτό είναι ένα χαμένο συγγραφικό στοιχείο: θα ήθελα πολύ να είχα την ιστορία αυτού του ανθρώπου, πριν και μετά τον φόνο, τι απέγινε, τι έκανε, πώς ήταν ως ψυχομιάς. Δεν μ' ενδιαφέραν αυτοί που έδωσαν την εντολή, αλλά αυτός που τράβηξε τη σκανδάλη, που

θέσω έναν από τους τελευταίους στίχους του Σεφέρη: «Ο,τι πέρασε, πέρασε σωστά». Καλώς ή κακώς.

Μισό αιώνα μετά, δικαιολογείται που «ξαναστράβωσαν»; Αφού αλλάζουμε οι άνθρωποι μέρα με την ημέρα, πώς ξαναφτάσαμε πάλι στα ίδια, σχεδόν;

Οι άνθρωποι αλλάζουν, οι νοοτροπίες όμως όχι και τόσο εύκολα. Οι νοοτροπίες διατρέχουν πολλές γενιές, όχι απλώς τη διάρκεια μιας ανθρώπινης ζωής, που είναι τίποτα. Η νοοτροπία φωλιάζει στα ριζώματα, στον πυρήνα μιας κουλτούρας. Κι ωστόσο, κοιτάζτε πόσο έχει αλλάξει η ελληνική κοινωνία. Κάποτε, το 1944 π.χ., η Ελλάδα ήταν ένα σφαγείο. Σχεδόν κθες ήταν αυτό. Ο Εμίλ Σιοράν λέει πως η νοσταλγία για βαρβαρότητα είναι η τελευταία λέξη κάθε πολιτισμού. Από αυτή την άποψη, δεν θέλει και πολύ για να κυλήσει κάποιος. Είναι στη βαθιά φύση του ανθρώπου να σκοτώνει. Το νοσταλγεί, του λείπει. Όλα τα άλλα είναι ανεδραφικοί ρομαντισμοί.

“

ΔΕΝ ΕΧΩ ΨΗΦΙΣΕΙ ΠΟΤΕ ΚΚΕ, ΟΥΤΕ ΚΑΙ ΦΑΣΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑ ΚΟΜΜΑΤΑ. ΓΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΨΗΦΙΖΑ ΤΟΝ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ. ΜΕ ΤΟ ΠΟΥ Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΒΑΛΕ ΣΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΟΥ ΤΟ "ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ", ΔΗΛΑΔΗ ΕΓΙΝΕ ΣΥΡΙΖΑ, ΓΥΡΙΣΑ ΤΗΝ ΠΛΑΤΗ ΜΟΥ ΟΡΙΣΤΙΚΑ

έκανε τη βρομοδουλειά. Δεν κατάφερα να τον εντοπίσω. Θα μπορούσα να προσπαθώ περισσότερο, το λέω και στο βιβλίο, αλλά δεν ήθελα να ενοχλήσω κανέναν επίγονο και συγγενή. Δεν ήταν εξάλλου αυτός ο στόχος μου. Ανακάτεψα αρκετά τα δικά μου θέματα, την οικογένειά μου. Αν κάτι έμαθα γράφοντας αυτό το βιβλίο είναι αυτό που λέει, νομίζω ο Παπαδιαμαντής κάπου: ως με συγκωρψόουν οι οικίες που εμνημόνευσα όλα αυτά.

Θα μπορούσατε να μη γράψατε ποτέ αυτό το βιβλίο;

Οχι, με τίποτα. Συνειδητά το ήθελα από 28 χρόνια - υποσυνείδητα από πολύ πιο πριν. Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου.

Επեսα απ' όλα αυτά, τι έχουν να σας πουν σήμερα οι ιδεολογίες;

Οι ιδεολογίες σχεδόν τίποτα. Οι αξίες, οι αρχές, πολλά. Είμαι περισσότερο πραγματιστής. Παλαιότερα, ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή με έβγαλε «σοσιαλδημοκράτη». Δεν ξέρω. Η πολιτική δεν με εκδιέει ιδιαίτερα. Ωστόσο, πολιτικά μιλώντας, έχω μια προσήλωσι και αυτή είναι στον κοινοβουλευτισμό, στην αντιπροσωπευτική, πολυκομματική δημοκρατία. Δεν έχω ψηφίσει ποτέ ΚΚΕ, ούτε και φασίστες και ακροδεξιά κόμματα. Για χρόνια ψήφισα τον Παπαγιαννάκη και τον Συνασπισμό. Με το που ο τελευταίος έβαλε στον τίτλο του το «ριζοσπαστική Αριστερά», δηλαδή έγινε ΣΥΡΙΖΑ, γύρισα την πλάτη μου οριστικά. Δίνω ψήφο εμπιστοσύνης σε ορισμένα κόμματα, σχεδόν βέβαια πως θα απογοητωτώ σε πολλά και βασικά θέματα. Επιμένω όμως: ψηφίζω.